

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
28 octombře st. v.
9 novembře st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada princpală 375 a.

Nr. 43.

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

A fost, a fost!..

(Inchinată Majestății Sale Carmen Sylva.)

Erá in adâncul nopței, stelele își aprinsese focul, un vël alb străvechiu tăia albastra tărie și prin el încă se vedeau mii strălucind.

Pacea odihniă ca nesfârșitul in Carpații nalți și recoroși, numai din când in când auđiai in strungă câte-o oiță mișcându-se, adese stîrnind domol frémetul crângului móle de rouă, ori ca 'ntr'o părere murmurul përiului ce curgea vioiu la pólele munților păduratici, și gârbovi de bët-ráni. Baciul imbrăcat in alb dela grumazul gol și pân' pe gleznele strinse de birnele negre ale opincelor, sta culcat pe spate cu mânilé 'ncinse peste cap, și mânecile largi cădute spre umër mai că atingeau brăul roș ce-i mănunchiă cămașa cădută scurt, pe itării creți.

Ciobănașul avea chipul lămurit, cu nasul drept, sub care se croiă gura cărnosă și rumenă, ér obrazul subțiratic și spîn de tinereță éră desmierdat de plete negre ca pământul, și insuflețit de ochi albastri ce păreau străini in chipul smad și sub sprâncenele 'ntunecate ce se dungiau pe fruntea lată și visătoare. — El priviá in cer măsurând cu ochii trudiți nesfârșitul orizont cu depărlatele lumi, și lămurind din desișul nebulóselor albii »cloșca cu pui«, ori privind cu drag »carul cel mare« pironit atât de aprópe de păturile vëzduhului, și care se pierd una de altă necunoscut de depărtate in infinit.

Ciobănașul le tot priviá făurind cantece in șuer de doină; dela o vreme in se, i se lăsă greu pe mințe, un paingăneș se lăți in préjma ochilor pe jumătate inchiși, și când genele se lipiá, vëlul cădú, și etă-l in lumea cu stelele.

Priviá inspre resărit și vedea cum din ce in ce se luminá, și cum in fund de tot se deschidea cerul intr'o bóre arginție, nouri se aședau straturi din cer până 'n pământ, stelele se dedeau intr'o parte făcënd loc; el vedea că e o mare pregătire, că intréga fire se schimbăse intr'o clipă, și acum așteptá privind, privind de-i apunea ochii. — Luminá tot mai mult, tot mai tare, pân' intr'un târđiu se desprinse din fundul argințiu o umbră albă, ce tot apropiindu-se părea o vedenie, și numai când începú să se scobóre păs-torul vëđú că éră o țină.

Dina cãntând scoboriá treptele de nouri incet, incet, ca gândul când trece și se lipeșce de-o dulce amintire. Ochii ei resfrângeau cerul, de-asupra frunței late de gânduri sclipiá un lucésér, purtá o mantă albă ca și chipu-i, pe care cădea ca un stol de raze firele pletelor arginții.

Ciobanul voi să-i sară 'n cale și s'o intimpine in josul scărilor, dar cu o singură clipire de gene i se risipi tótă fericirea și nu simți decât furtuna sufletului in prada nălucirei. Și când ochii lui treziți priviá 'n ceruri, luna indemnătóre de vise umplea vëzduhul luminând.

Fermecat de chipul și cãntecul ținiei, inchise ochii; zădarnic in se-i strîngea oftând, blanda inchi-puire nu se mai arătá. A doua și a treia nópte in se, dulcea vedenie ér se furișá sub genele lui lungi și mătăsóse; și cu cât o vedea mai des, cu atât sufletu-i se desvëliá mai aprins. Dar cum să o pótá ajunge, ceru-i atât de 'nalt!

Un gând in se-i pironi mințe, și fără a mai judecă mult, prinse a dice din fluer o doină, ce-acum resună duios ca și cãntecul ținiei, și astfel purcese pe plaiul ingust, sprăvalatic de pe piciorul muntelui umbrat de brađi. Depărtat drum a călcat intovărășit de oițele lui, până ce séra ajunsse lângă o colibă.

— Cine-i afară? Intrebá un glas stins de bët-rán.
— Eu, Peleş, mamă Sinae, am venit să-mi ghi-ceșci norocul...

— In cias bun să te aducă Dumneđeu și intrá voinice.

Și când Peleş intrá, Sinaia tresări privindul.
— Intinde palma — grăi bët-rána; și când bac-iul deschise mâna și fermecătóreá privi in dungile de pe palmă, fruntea și fața i se increțiră inmulțind și alăturând sbirciturile, pe când intre sprâncene se se brăzdá o vagă 'ntunecată.

— Fără noroc ești lét frumos, ai indrăgit ce nu ți-e dat ție — cuvëntá bët-ránica inchiđendu-i pumnul, și-l privi cu ochi adânci ce se mișcau in chipul sbërcit și cafeniu pe lângă care përul, alb ca un fuior se dungia pe tēplele prăbușite și vënete.

— Și pentru ce nu ar cătá la mine, mamă, când eu o iubesc atâta!

Atunci chipul bët-ránei ér se sbërci când dăđú un hohot de rís.

— Ușor judeci, flăcăule, dar tu nu șcii că pentru noi țină-i un vis, că nu grăeșce cu suflare ome-nescă; ea nu slă de vorbá decât cu stelele, florile, adierea vëntului, murmurul përiului, ele numai îi impac sufletul. Dar tu, de vrei să-ți șcii sórta, pot să-ți cat in stele, haidem.

Și mâna rece a fermecătórei strinse palma fer-binte a lui Peleş, când amēdoi eșiră sub cerul troenit de stele. Și când Sinaia își ridicá spre cer dege-tul negru și ciolános, păs-torul ascultá cuvintele ce sunau:

— Veđi? aceea-i stâncea ta, tu ai să trăeșci și după ce-i muri, par că are să te invie o țină, că stéua n'o să-ți cadă, nici numele să-ți piérá. Cum și

'n ce chip, nu șciu, dar ai o stea mare cât un fecior de împărat.

Peleş fără a mai cuvântă nimic, plecă pornit în gânduri, printre oițele ce se ingrămădiau în cale-i, sbierând ca și cum i-ar fi înțeles durerea, și ar fi voit să-l mângăe. Peleş înse le călcă pe piciorușe, le isbiă fără a-ș da sēmă de ce face, căci lacrimile îi podidiau ochii în prējma cărora se făuria țina. — Sinaia, remase în cuibul incungiurat de munți, se aședă pe o pētră, privind în urma baciului, dar din ce în ce capul i se ingreună sub povōra gândurilor și clătinaud se tot plecā pe pept șoptind: »Par c'a fost eri când am iubit! . . . Și el erā cioban ca și dēnsul . . . cât de norocitā aș fi fost! . . . Și capul bētrānei őr se ridicā, și umbrindu-și ochii sub mână, priviā înainte-i. În acea clipā ochii cu chipul nu se mai împăcau: privirea ei intinerise, și vēdēnd-o ai fi putut citi cele mai dulci graiuri ale iubirei scrise pe-o ruinā.

II.

Amijiā în sērā, când amurgul își lāfiā cernitul ridicāndu-și umbra pe munții verđi și păduratici, ale căror vēruri āncā 'n zare de luminā erau petrecuți de umbra norilor ce treceau, limpeđind vēzduhul . . . pe plaiul îngust de pe piciorul muntelui; maicuța bētrānā pāșiā repede ca și gândul ce o purtā, urcānd în susul pēriului vioiu și limpede ca lacrima. Tot s'a suit Sinaia să vēđā, și dupā cotitura unei stānci remase privind cu neprāsnicie la Peleş, culcat pe spate, cu fața înspre resārit, cu ochii topiți de inchiși, pe când oițele câte douē trei presurau albia pēriului, mōrte ca și baciul. Bētrāna își încruciașă mânăle ridicāndu-și ochii spre cer, și privirea-i se opri pe »Stēua lui Peleş« ce ardea ca o candelā de-asupra ciobānașului.

Multe vēcuri s'au strecurat de-atunci prin lume, Sinaia s'a stins, numele și farmecul înse i-a remas în munții ce-o incungiōrā; frumosul baciul e îngropat lângā valurile ce-i port numele, oițele-au perit, apa a adus stānci ce-i impresor calea; őr stēua lui Peleş se numeșce acuma »Stēua Ciobanului.«

Urlătōrea.*

Rolanda, Urlanda . . . sūnt numele cu care se ingānā mintea Marei Povestitōre, pentru ca să facā să reiesā din ele ca un torent numele de »Urlătōrea.«

»Urlătōrea? — Spune Carmen Sylva cā a fost o fetiță indrāgitā de doi frați gemeni, și fiind cā amēndoi voiau să se cāsătorēscā cu ea, ce nedumeritā iubiā acelaș chip în douē fāpturi, s'a hotārit să se arunce într'o prāpastie. Cādēnd s'a prefācut într'o cascādā, Jipii acei frați ce-i stāteau pe lāturi fără a șci ce voiā să facā, vēdēnd-o s'au impietrit de grōzā și s'au prefācut în stānci, őr mama flēcāilor ce-i intovărășiā s'a māsliut în mușchil mōle ca bumbacul ce a acoperit stāncele ca o desmierdare.

Pentru a vedē Urlătōrea, mergi printr'o strungā de munți ce se gīlue tot mai intunecat, și la ocolul unei stānci remāi surpinsā când, în mijlocul cel atât de negru, veđi Urlătōrea ce cade albā ca o spumā pe fundul cafeniū al lespedei înalte, late și netede, pe mijlocul căreia ca o cordea albā se dungeșce de sus până jos frumōsa cascādā.

Treci pe lângā ea, și tot în spirēlā te sui pe stānca ocolitā ce se ridicā la acelaș nivel în fața Urlătōrei; acolo e mai intunecat ca ori unde, sub umbrișul arborilor ce formēzā ca o boltā. La drēpta înse, crāngul se deschide ca un cadran și nu veđi

* Cascada în Sinaia.

decāt o fārmăturā de cer pe care reēsā ca un relief crēsta cenușie a Jipilor.

Cine-a citit povestea, va înțelege sublimul acesteii privelișci ce te lasā uimit când crāngul se desface pentru a-ți lāsā zarea vērfului nalt și depārtat a Jipilor, ce apare sumeț ca un »cap de strajā.«

Fără să vrei, dupā ce-ai privit, te uiți őr la Urlătōrea, ce se isbeșce jos ca un torent, înse nu te poți scobori fără a mai privi cu nedumerire cadranul albastru cu-acel »cap de strajā.«

Adela Xenopol.

Desilusie.

Aveam un frate, tinēr mugur,
Cu chipul neted ca un crin,
Cu ochiul cât un negru strugur,
Atāt de umed viu și plin.

Când îmi zimbiā naiv și dulce,
De drag tot îmi veniā să-i pui,
Fraged și mōle, să se culce
Pe-obrazul meu, obrazul lui.

Și când cu degete plāpānde
Nevinovat pēru-mi strīngea,
Eu îl certam cu vorbe blānde,
Dar el nimic nu 'nțelegea . . .

Numai cu ochii mari și gura
D'abiā deschisā de mirare,
El și 'ndreptā căutātura
Asupra-mi, stānd fără mișcare.

Ascultā și din ochi clipeșce
Când badea să-i grāeșcā 'ncepe,
Hai, creșce frāțiōre, creșce,
Odatā tu me vei pricepe.

Creșce ca bradul cel de munte
Ce vērfurile incununā,
Se vād pe romānēscā-ți frunte
Sucind māndriā cea strābunā

Creșce, s'aud din a ta buzā
A mamii limbā fermecatā
Ce, chiar cāti nu vor s'o auđā
De-a ei dulcēțā se imbētā.

Sā-ți spun ce noi Romānii sūntem,
Ce-am fost, ce-i scris să fim odatā,
Cum în lumina cea din frunte-mi
A țerei zodii mi s'aratā.

Creșce, și viēța mea intrēgā,
Tot sufletu-mi romān de foc
Sā-l simt svēcīnd în tine, dragi,
Sā-mi crēcā pieptul de noroc.

Dar őr o crudā diminēțā:
Me duc să-l vēd zimbindu-mi őrăș;
Sta rece 'n fața-mi, cade ghiațā,
Al vieții mele scump tovarăș.

Și-s galbeni trandafirii buzii
Și trandafirii feții mele:
Vai! roditōrele-mi ilusii
Au fost cuvinte numai gōle!

George Murnu.

Pionul séu Ceahlăul.

(Incheiere.)

La anul 1649, Hătmanul Giorgiu, fratele strălucitului Domn Vasiliu Lupul, pătuns de evlavia acestui săhastru cuvios, a zidit schitul Pionului și l'a inzestrat cu averi nemișcătore. Un zid puternic, cu turnuri innalte, pune această monăstire în stare de apărare, drept care păstrează și ărecari struncinări, ce a pătimit. Cuvioșia sa, părintele protosingelul Gavriil, egumenul acestei monăstiri, a făcut de curând multe imbanătățiri, și potrivit cu voința dăruitorului, primește pe călători cu ospitalitate convenită. Timpul cel mai favoritor de a se sui pe munte este luna lui iulie, dară cu totă lungimea ăilelor, și sîrguința, care s'ar întrebuiță în această călătorie, mirătorul naturei ce-i frumoșe nu s'ar bucură indestul decă ar avé a se sui și a se întorce tot în aceeaș ăi. Drept aceea, ajutorat de egumenul monăstirii, va luă convenitele măsuri spre a puté pe trece în vîrf nóptea, ori într'un bordei de scórță, numit de păstori, comarnic, și care trebuie a se face în pripă, ori în visunția numită a lui Gedeon îndreptată spre resărit, de unde se pôte vedé séra resăritul lunei, érá diminéța al sórelui.

Doze drumuri deosebite de căpetenie duc pe vérful muntelui, unul dela Răpciune, érá altul incungiurându-l din partea Ardealului. Noi vom alege acest de pe urmă ca unul, ce este mai puțin ostenitor.

Petrecînd călare șesul, adăpat de riul Durău, carele pune în lucrare o mulțime de ferestee, ajungi peste o oră la monăstirea Durăului, aședată aprópe de una din stăncele cele mai ponchie ale muntelui. Această monăstire de curînd s'a zidit de nou cu ajutorul evlavioșilor creștini și al dlui neguțător G. Proșie infrumșeșându-se cu marmură și icóne aduse cu multă cheltuélă dela Constantiniana (Constantinopolea.) Pré sântia Sa, părintele Veniamin mitropolitul a sântit această monăstire în véra anului 1838. Aicia sînt săhastrii fórte bétrani, cei mulți căte de o sută de ani, din cari trăesc unii prin stăncele muntelui.

Eșînd din această monăstire, se inadăncézá călătorul într'o pădure de prădis, de-a lungul pěrîului Schitul, în care se află mulți păstrăvi, și ale căruia ape se adaug prin cascade, care se aruncă din tóte părțile de pe stănce lăturale. Trei pătrare de călătorie ajunge spre a sosi la locul numit fundul Schitului, unde începe suișul. De acolo îndreptându-se între miédăqi apus, ajungi la pěrîul La Martin, de-a lungul căruia te sui până unde se uneșce cu pěrîul Serafim.

Numirea acestui pěrîu nu este vechiă. În cursul turburării anului 1821, care a născut multe catastrofe (nenorociri) particulare, o tineră necunoscută, îmbrăcată în negru, a pribegit în aceste locuri sêlbătice. Ea petrecea érna prin visunii, érá véra în găvanul copacilor găunoși. Adeseori schimbă locul locuinței sale, și se feriă de întêlnirea săhastrilor și a păstorilor, cari mirându-se de această misterioșă arătare, și indiuoșii de evlavia și melancolia ei, o cinstiă și adeseori depunea merinde pe lângă locașul ei. Câteve cuvinte, care rostise în cursul unei bóle, au aruncat ărecare lumină asupra acestei străine; pe care muntenii de-atuncia o numiră Serafina, se vede că ea a sosit acolo de departe, străbătînd Carpații României. Vre-o nenorocire grea, séu pătîmiri ale inimii, au aruncat-o în asemenea ură de ómeni. În acest chip a viețuit ea 5 séu șese ani impregiurul muntelui; locul unde se părea, că petrece mai cu plăcere, érá un riurel, a căruia murmurare melancolică respundea la suspinele ei.

Intr'o ăi de vérá a ademenit pe un păstor, care trecea cu turma, niște gemete străbătătore din fundul codrului. Sosind la acel loc, véđu cu inspăimântare pe Serafina implântată în sânge! După deprinderea sa, eșită la resăritul sórelui, ca să-și strîngă bureți, și din întemplare căđu într'o cursă, ce întinse vênătorii pentru prinderea unei vulpi; fierul i-a sfărămat tot piciorul. Atuncia érá aprópe de amiedăqi și sângele nu incetase de a curge; lăngedă și desăngerată întéia órá a făcut o rugăminté de a fi ajutată și dusă la doritul ei pěrîu. Păstorul, a ridicat-o în brațe, și cu multă ostenélă coborînd-o pe niște țurane, a depus-o pe malul pěrîului, unde a pus-o pe un strat de muschiu. Spun, că îndată ce a beut din această apă, a adormit și nu s'a mai deșteplat! O cruce de lemn, infiptă pe stăncă, insémná locul, unde repausă trupul Serafinei, sufletul ei, lămurit prin pătîmire, va află pôte repaus în locașul ángerilor, al căror nume l'a purtat pe pămênt și unde singurul pěrîu păstrează suvenirea sórtei ei!

Hărzînd călătorul acestei întemplări o lacrimă duioșă și urmând propunerii sale, vede după cinci pătrare de cale spre stănga stăncele numite: Gardurile, din carile se revérsă o cascădă pré frumoșă de apă, apoi pe la piciorul muntelui Schiopul tot pe sub Garduri pe la cămpenița Mițătore soșeșce peste o jumătate de oră la fântâna Hănéla, érá după 40 de minute la poiana, Stănîla, ce este pe cósta muntelui, unde-i locul intrunirii păstorilor. De acolo începe suișul cel adevérat; pedestrul trebuie să-și inarmeze piciórele cu potcóve întrebuițate de ómenii munteni. Din anul 1835, când s'a suit pré înălțatul Domn (Mihai Sturdza) pe acest munte, au săpat săhastrii ărecare cărări, ce se pot pe alocurea încă și acum întrebuiți. Aicia se părăsesc umbrele cele plăcute ale bradului spre a se cățărá pe niște stănce, unde nu creșce alta, decăt fragi și un fel de pomișore numite afine. Suind pe la sgébul numit al gardurilor, după o mergere de o oră ajunge călătorul pe culmea muntelui, peste care se întinde un podiș de 2000 de stăngini, avînd în cea mai mare lărgime 600 de stăngini. Pămêntul este coperit de muschiu, carele s'acufundă sub pasul omului și mai ales al calului. La celalalt capét al culmii se înalță măgura numită Țiglăul, care este fórte greu de suit, și care are în véri un tăpsan de cățiva stăngini, unde este înălțată o cruce și o tócă. Deosebit de această măgură se înalță alătorea, în formă de turn, Pănăgiea, o stăncă de bazalt, care séménă a fi urzită de o singură vérsătură vulcanică.

În cursul unei ăile senine, lipsită de aburi și de nouri, vederea este aicia frumoșă mai presus de totă descrierea. Din partea Ardealului se descoper nenumérate vérfuri albăstrie de munți învelii în neguri și infățîșînd icóna unei mări tulburate, și a undelor ei celor legănate. La pólele muntelui despre resărit se vede Bistrița șerpînd printre codrii negri, pe ale cărei maluri sînt séménate monăstiri și sate, într'o îndepărtare întinsă se zăresc gene prelungite de aburi albi, și acelea sînt cursul apelor Moldovei și ale Siretului. Noi nu vom întreprinde sarcina cea grea, a descrie resăritul și apusul sórelui: condeiul cel mai măestru nu este în stare a zugrăvi cu nimerire această scenă măréță, care infățîșézá armonia cea minunată și a tot puternicia ziditorului!

Adese ori se întemplă că în minutul, când se bucură locuitorul șesului pacinic de asemenea frumoșă privelișce, călătorul, carele pentru acesta s'a suit pe munte cu atăta ostenélă, se vede de-odată inchis între doi nori, și pe când îi ascund aburii atmosferei de jos pămêntul, furtuna, care de-odată se stérneșce de-asupra creșcetului lui, nu numai că-i ascunde cerul, ci încă-l pêtunde o plóe, de care nu

póte scăpa din lipsa unui adăpost. Cu tóte acestea nu târziu se póte mângâia cu vederea unui cucurbeu frumos și măreț, căruia se pare a fi centrul. Un inscripționat în cóstele Țiclăului, incunósce călătorului, că pré înălțatul Domn Mihai Sturdza, a petrecut aici nóptea spre-a 18 iulie 1835.

La această înălțime vrednică de mirare, isvoreșce o fântână, numită a mitropolitului, pe care Présânțitul nostru arhipăstor a sântit-o la anul 1809; stimpărătura este de 2½ grade Raumur, adausă de alte isvóre, formeză rîul Rupturile. De acolo spre resărit, în fundul unei rupturi intunecóse, se vede stâncușóra cenușie numită Dochia, aședată pe un tăpsan mic între piscul Pétra detunată și piciorul sâhastrului. Plăeșii sumeți și ghibaci se cobor de aici de-adreptul, lunecând în jos pe sgiab, dar mai bine va fi a se coborî pe cósta de miédăși a Petrei detunate, printre Pétra cu apă și Stratul vulturului, séu a se înturná mai nainte la schitul Pionului, de unde va puté visitá pe Țina Dochia.

Pentru această călătorie se cere a incungiurá muntele din partea despre resărit: după o oră de cale ajunge la o colonie de călugărițe, numită Poiana sub ponoră, aședată între pěrîul Chison și Răpciune. Cea mai tineră dintre aceste călugărițe maica Sofia, este de optzeci de ani, care a petrecut în aceste locuri mai mult de jumétatea vieții sale. De acolo se întinde o privelă selbatică de Alpi. Intărindu-se cu un ospet frugal de póme, de păstrăvi svéntați, caș și mere fórté bune, călătorul de aici se îndreptá spre amiédăși, trece după 40 de minute pěrîul Lasca și se acufundá într'un codru intunecos, neavénd altá cărare decât hátașul turmelor. Petrece în vad nenúmerate pěrîuțe, se urcă peste colnice și stânci poncie, peste brađi oboriți de furtune și vécuri, și de stichii împetriti și ale cărora rădăcini resturnate se înfățișeaza în acest intunec, ca óre-care fere tábărlă în asta cale. În urmă după o călătorie fórté ostenitóre de doué ore, se mai rărășce codrul, cerul se vede órá, și ajunge la Schitul Chiribuc, aședat pe un tăpsan în o apropiare a pěrîului Serbenei, spre resăritul muntelui Pionul.

În acest Schit, durat de lemn, ca vr'o douézeci de sâhastri, din care fiecarele își are chiliuța sa. Afară de îndatoririle tagmei lor, își petrec vieța în lucrarea grădinuțelor, culeg rășină, juneapăr, fac érna cruci de lemn de tisă, linguri ș. a. Insoțit de cei mai tineri dintre sâhastri, se póte porni călătorul cu încredere spre cercetarea Dochiei, cu tóte că împedecările fireșci sporesc cu cât te mai apropii de acel loc, ca cum ar fi voit natura să ingrădescă locuința Ținei cu stavile neapropiavere.

Trecénd pěrîul Serbenei, după o oră ajunge la Butca numită Piciorul sâhastrului și în urmă la pěrîul Alb, carele curge într'o vale îngustă, în al căreia mijloc se înalță chipul vechiu al Dochiei. Din această strimțóre suflă un vânt puternic, și, precum Țice Bălada, plutesc în aer o mulțime de vulturi, cari es din stâncile învecinate numite Stratul séu tabára vulturilor. Numele cel făimos al acestui loc, a indemnat a se zidi aici un schit, carele a stătut până la anul 1704, dară în Țiua de Pașci, pe când se serbá în biserică sânta inviere, un munte de omét desfăcându-se din vârful Pionului, și surupând stâncile mánine, a îngropat schitul cu toți sâhastrii și a prefăcut forma acestui loc. O icónă, ce a scăpat din acea catastrofă, a însemnat locul fostului schit, și mai în urmă a cășunat facerea schitului Chiribucul, unde se păstréază până astăzi.

La acea întemplantare, chipul Dochiei, de și erá de stâncă, a suferit o stricăciune simțitóre; partea de sus, care înfățișá capul, umerii și sinul, s'a surpat,

și se vede zácénd în óre-care depártare. Acéstă masă, compusá de aglomerăciuni (petricele închegate între sine) putea să fie partea feței și a pěrîului. Trunchiul și cópselle figurei sânt stâncă indesată de bazalt, prundișul adunat între părțile, ce inchipuiá fluerele, abia lasá un deșert, pe unde să póta trece un om; pe acolo curge pěrîul Albul, de unde își are oběrșia, precum Țice și Cantemir. Alte pietre de asemenea aglomerative, ce inchipuesc oile Dochiei, zac împrejurul acestui chip, érá alătúra se aflá singuratică altá petró indesul de mare, care se numeșce Vulturul lui Trăian, căruia, după Țicerea tradițiunii, i-ar fi incredințat acest împérat paza Dochiei.

George Asachi.

Odinióră și acum.

După Bodenstedt.

Flori alese de cicóră
Am voit odinióră
Să presăr în calea ta,
Înse n'am putut aflá.

Astăzi când în valul vieții
Stinsă-i stéua dimineței,
Dau de multe flori în drum,
Înse tu lipsești acum.

Elena Șerban.

Puritanii.

Novelă spaniolă, de Armando Polacio Valdés.

(Înceiere.)

De plăcută spěrîetură!
— De nu te-ai fi oprit în fața casii nóstre și de nu te-ai fi uitat la balcon, n'aș fi eșit de unde eram ascunsă... dar acésta m'a îmboldit.

Tăcurám améndoi.

Apoi Teresa se uitá Țintá la mine.

— Îți pare bine?

— Me mai întrebí?

— Umbli cu mine cu plăcere?

— Oh! da.

— Nu te supăr?

— Din potrivă, simt o bucurie mai mare decât îți poți inchipui.

— N'ai trebă?

— Nu.

-- Atunci aidem să ne plimbăm, când o veni vremea să me întorc, să me aduci până acasă și mama va crede că m'a adus servitorul verișórelor mele. Dar decá te supăr or decá nu simți nici o plăcere să te plimbi cu mine, spune-mi... nu-ți fie témă... Me duc singurá acasă.

Îi respunsei strîngéndu-i brațul.

Teresa vorbiá mereu cu o iuțelá și cu o ușurință minunată.

— Par că n'ar fi cu puțință să fim așa prieteni buni, nu e așa? Când am lăsat pápușa să-ți cadă în cap, am gândit că te-am omorít... Ce frică-mi erá! De ai fi véđut!... Dar ia ascultá, de ce ai zimbít în loc să te superi?

— Pentru că-mi plăceai.

— Și eu me gândiam: se vede că-i plac, căci ar fi avut drept să fie infuriat. Când mi-ai adus-o

RENTÓRCERA MAURULUI.

sus eram tot spăriată, de aceea am închis așa de repede ușa... Păpușe urciósă!.. Mi-a pricinuit atâta mânie, încât am dat-o de pământ și i-am rupt o mână.

— Ai făcut reu... ar fi trebuit s'o păstrezi ca amintire.

— Știi că ai dreptate?... De n'ar fi fost păpușa, nu ne-am fi cunoscut... și n'ai fi amozul meu... căci mai am unu.

— Cum?

— Adică acum nu mai am, aveam odată. Un văr al meu, dicea că trebuie să-l iubesc de voie de nevoie... Să nu crezi că e urit, din potrivă e foarte draguț, dar mie nu-mi place, ce să-i fac? M'am învoit să fiu iubita lui pentru că mi-a fost milă de el... într-o zi a început să plângă!

Vorbind astfel rătăciam liniștiți pe strade. Căutam să umblăm pe stradele cele mai pustii spre a nu ne întâlni cu vr'o rudă or cu vr'o cunoștință a Teresei.

Ea, agățată de brațul meu ca de brațul unui prieten vechiu, vorbea neincetat, ridea, une ori me zguduia cu putere, alte ori se opriă de se uită la te-restrele prăvăliilor. Vorbele ei erau ca ciripitul dulce, dragălaș; îmi indușau și-mi recoriau inima și subț inriurirea lor mi se imprășcia încet-încet grămada de gânduri mișelnice care-mi fierbeau în cap.

Fără să-mi pot desluși cum toate temerile îmi pieriră, mi se părea că eram legat de copila aceea printr'o legătură de rudenie, și situația noastră nu mi se mai părea nici ciudată nici primejdiosă.

Nevinovăția ei eră ca un vël des care nu ne lasă să vedem primejdia ce ne amenință.

În scurtă vreme îmi spuse o multime de lucruri. Eră dela Xeres. Familia ei se mutase în Madrid numai de un an; tatăl seu avea o slujbă mare; mai avea doi frați și o soră. Îmi vorbi mult de caracterele fiecăruia. Soră-sa eră foarte bună și supusă, dar băeții erau nesuferiți; totă ziua țipau, se băteau și murdăria și spărgeau lucrurile prin casă. Mamă-sa îi dăduse putere asupra-le, dar ea nu vré să se folosescă de dânsa de frică că pe urmă nu vor mai iubi-o. O lasă pe mamă-sa să facă cum o șci. Pe urmă îmi spuse de tatăl seu că eră sever dar foarte bun; ce o mânia pe ea eră că iubiă pe băeți mai mult.

Dar mama eră mai bună cu fetele. Îmi mai spuse și de verișorele din strada Fuencarral.

Una eră frumósă, alta numai plăcută; amândouă aveau iubiți, dar nu eră trebă mare de ei, niște băiețași cari nu-și sfârșiseră nici studiile. Aveau și un frate, vărul care fusese amozul ei; luase bacalau-reatul și se pregătia să intre în școla de artilerie.

Din când în când, în vreme ce tăceam câte puțin, ea își ridică cu grație capul spre mine și me întrebă:

— Îți place cu mine? Te supăr?

Și când me aușia că-mi place, că nu me supără, că din potrivă eram în culme de mulțumire, pe fața ei expresivă se vedea zugrăvită fericirea și apoi începea să vorbească ér.

Străbătusem multe ulițe. Îți inchipuești că nu-mi luam ochii dela fata aceea care spunându-mi toate nebuniile ei copilărești părea că-mi vără în inimă șciința fericirii. Cu toate acestea tot eram îngrijat; eram îngrijat într'un chip așa... nehotărît și acesta-mi turbură încântarea.

Me pomenii în fața teatrului regal.

Îmi veni în gând să intru. Teresa se învoii cu grăbire.

Ca să nu vedă cineva, luarăm bilete de galerie. Se jucă «Puritani» și sala eră plină.

Ne fu greu să intrăm, să ne urcăm și să ne găsim un colțuleț, dar izbutirăm. Teresa eră încântată. Me respătia de greutatea ce avusesem s'o fac să ajungă până acolo cu mii de cuvinte plăcute. Până să se ridice perdéua vorbirăm într'una dar încet. Se statornicise o mare intimitate între noi și ea-mi dăduse o mână de a ei pe care o mângăiam.

Când începù opera tăcù și se puse să asculte cu așa de religioasă luare aminte, încât zimbii când o vëdui astfel cu capul răzemat de zid și cu ochii uimiți. Cunoșcea musica, dar nu se dusese des la teatru și melodiiile operei lui Bellini, îi făcură o impresie adâncă care se vedea în tremurătura ușoră a buzelor și a luminei ochilor; când începù vestita arie a tenorului: »Numai pentru tine frumósă mea Elviră!« me strînse cu putere de mână și-mi dîse încet: — Oh! cât e de frumos! cât e de frumos!..

Apoi me puse să-i spui ce eră pe scenă; cășatoria tenorului cu primadona i se părea foarte cuviinciosă, dar îi eră milă de bietul bariton căruia îi suflă iubita; când la sfârșitul actului întei tenorul e silit să-și lase logodnica și să plece cu regina, ea spuse curat că tenorul se portă reu.

— Apoi nu vești că n'are cum face altfel?... Regina îi dîce.

— Ce îmi pasă! decă ar iubi-o, nici nu s'ar uită la regină. Logodnica e mai mare decât regina.

Îmi fu cu neputință să-i scot din cap acesta teorie rară. După ce se lăsă perdéua, remaserăm tot acolo și me puse să-i spun câte iubite am avut și pe care o iubisem mai mult... Înțelegi câte povești născocii! Pe urmă fără nici un cuvânt spuse curat: »Toți bărbații sînt nerecunoscători.«

Adăogai că sînt și esceptii, dar nu creșu cu nici un preț.

— Vei fi și dta ca toți ceialalți... dîse ea cu un ton profetic uitându-se neclintit la un punct în spațiu — me vei iubi câtva timp și pe urmă...

Ce clipe adorabile și îndrăcite me lăcea să petrec fata aceea!

O întrebai, ca să schimb convorbirea:

— De câți ani ești?... Nu mi-ai spus încă.

— Sînt... sînt... ascultă eu dîc tot'dauna că sînt de 14, dar nu sînt decât de 13 și doue luni...*

Dar dta?

— Oh! eu sînt bătrân, nu me mai întrebă, mi-e și rușinne.

— Hm! prefăcutul! Ce-ți pasă de ore ce te iubesc or de câți ai fi!

Și apoi îmi spuse că vré să ne tutuim. De îndată ce me învoii, nu mai vru dânsa. Me lăsă s'o tutuesc eu, dar ea pe mine nu.

Nu vrusei.

— Apoi nu pot să-ți dîc tu, nu-mi vine... dîse ea.

— Dar de!.. să încerc.

Astă încercare făcu pe biéta fată să întrebuinteze o multime de ocholiri numai să nu-mi dîcă »tu.« Și când n'avea ce face, când trebuia să-mi dîcă tu, îmi dicea încet și trecea repede la alt cuvânt ca și cum acesta ar fi ars-o.

Când începù actul al doilea, se aședă să asculte bine.

Ochii mei nu se mai mișcau de pe fața ei.

Ai ei se tot zvêrliau spre mine și ea îmi zimbiă și me strîngea de mână.

Cu toate astea băgai de sémă, că fața ei nu mai avea așa multă espresie de vioiciune și că din ce în ce vorbea mai puțin.

Zimbetele ce-i treceau pe buze erau tot mai triste și pe frunte i se întindea un fel de vël de ne-

* Cititorul român să nu uite că sîntem în Spania.

liniște care da obrazului ei copilăresc o înfățișare serioasă pe care n'o avusese până atunci.

Se părea că în urma unei tainice munci a spiritului, copila se schimbă în câteva minute în femeie. Nu me mai strînse de mână și și-o trase înapoi mai de tot.

I-o apucați pe sub ascuns și ea o trase ér.

Actul al doilea se sfârșise.

Când se lăsă perdéua, me rugă să me uit la ciasornic și vedënd că sînt unspredece ciasuri, îmi spuse că trebue să plece îndată, căci servitorul érá să se ducă s'o ia la unspredece și jumătate.

Eșirám din teatru.

Nóptea érá tot caldă și plină de stele.

Afară érá un șir lung de trăsuri pe care trebuirám să le ocolim.

Pe strade nu mai érá lume multă cum érá când venisem, dar o apucarám tot prin locurile cele mai singuratice.

Teresa nu mai vru să-mi ia brațul pe care întei mi-l luase ea singură.

Atunci începui să-i fac o mulțime de complimente, să-i zugrăvesc iubirea ce me făcuse să simt și cât suferisem de mult în zilele în care nu trecusem pe stradă.

Îi adusei aminte tóte amăruntelile, chiar și pe cele mai fără însemnătate de când ne cunoscusem, după care, pe urmă îi spusei tóte gâtelile ce vedusem la ea, spre a-și da bine socotélă de impresia ce-mi făcuse.

Ea nu-mi respunse nimic.

Îngrijată, cu capul în jos, trecea tot prin locurile pe unde mai trecuse, dar cu o ținută mult deosebită de aceea de erau trei ciasuri.

Me oprii o clipă să mai resuflu.

Atunci ea dîse fără măcar să-și întórcă ochii spre mine:

— Reu am făcut, fórte reu!.. Oh! Dómnne, de ar aflá tata!..

Me silii să-i dovedesc că tatál seu n'avea cum aflá pentru că vom ajunge cu mult înainte de vreme.

— Or cum, și chiar decă n'ar aflá tata nimic, eu am făcut reu. Dta șcii bine că am făcut reu, dar nu vrei să-mi spui. Nu e asá că o fatá bine crescutá nu ar face ce am făcut eu astá sérá?

»De-ar auđi verișórele mele care au atáta plăcere să me prindă greșind!.. Dar nu crede pentru numele lui Dumneđeu, nu crede, te rog, că ce am făcut am făcut-o cu vr'un gând reu... sînt o nesocotitá... tótá lumea dîce... dar mai dîce că nu sînt rea.

După ce dîse aceste cuvinte, începú să plângá.

Me silii mult s'o liniștesc, dar în sfêrșit izbutii laudându-i caracterul sincer și nevinovat și inima-i minunat de bună, fágăduindu-i că voi respectá-o și iubi-o în tot'dauna.

De doueđeci de ori me puse să jur că nu-mi făcusem ideie rea de dînsa.

Pe urmă după ce-și șterse lacrimile, își do-bândi ér veselía și începú să vorbescá ér.

Îmi spuse în puțină vreme o mulțime de planuri unele mai cu neputință de izbândit decât altele; după părerea ei, trebuia să viu a doua ți la tatál seu și s'o cer de nevéstá. Dînsul îmi va răspunde că e pré micá, dar eu voi dîce că nu e nimic. Tatál ei va răspunde că lucrurile nu puteau merge asá repede, dar eu îi voi arátá atunci pilda unei mátuși, o sorá a mummii ei, care se jucá cu pápușa când a venit să-i spue că o așteptá bárbatul seu.

Ce eram să dîc?

Nimic, nici vorbá.

Ne vom cunună îndată și vom plecá la Xerés

ca să fac eu cunoșcință cu prietenele și cu unchiu sei.

Cum se vor mirá toți când vor vedé o la brațul unui domn și mai cu sémá când vor auđi că domnul érá bárbatul ei!

Érá asá de drágálașá, asá de subjugátóre, încát o rugai cu pornire să me lase s'o sárut.

Peste puțință.

N'o sárutase nici un bárbat până atunci. Numai vèrul seu îndrăznise să-i fure un pupat pe obraz, asá pe neașteptate, dar o pătise bine căci îi turnase o grămadă de nisip în cap. Chiar în jocurile nevinovate când érá silitá să primescá a fi sárutată, întindea mánile în asá chip încát buzele nu-i atingeau obrazul.

— Când ne vom cunună, atunci da!.. dîse ea, atunci îmi va da câte sárutári voi vré... cu tóte că credea că nu voi mai cere cu atáta pornire ca acum.

Ne apropiasem de casa ei.

Trásurile celor cari se întorceau de pe la serate trecënd pe lângá noi făceau șgomot.

Teresa trebuia să strige tare.

Din înálțimea cerului stelele ne aruncau ochiade ca și cum ne-ar fi póttit să ne bucurám îndată de clipitele acelea fericite pe care nu érá să le mai întelnim.

În depártare se zăriau din când în când icicocolo felinarele paznicilor de nópte.

Ajunserám în sfêrșit acasă.

Teresa me puse ér să jur că nu-mi făcusem ideie rea de dînsa și că a doua ți la doue punct voi trece pe la feréstra ei.

— Să vii.

— Viu.

— La doue punct.

— Da.

— Acum, bate odatá.

Pusei máná pe ciocanul dela pórtá și bátui odatá.

— Acum — îmi dîse ea încet cu un glas tremurátor — sárutá-me și fugi.

Îmi dádú obrazul ei adorabil.

Îi apucați capul cu mánile și o sárutai odatá... de doue ori... de trei... de patru... de atátea ori de câte putui până în clipita când auđii cheia întorcëndu-se în bróscá.

Pe urmă plecai repede.

Don Ramon táčú.

— Și pe urmă ce s'a mai întemplat? îl întrebai eu.

— Nimic, numai în nóptea aceea remușcarea m'a făcut să nu pot dormi și a doua ți am plecat la Valența.

— Fără să mai veđi pe Teresa?

— Fără.

Dumitru Stăncescu.

Cugetări.

Lumea este o robie veșnică în care nimeni nu trăește pentru sine.

*

Omul care îndrăznește să rămăe în picioare, când alții se plécă, e cu mult mai mare.

*

Numai primejdia póte face disciplină.

*

Omul nu se uită la sine cu acelaș ochiu, cu care se uită la vecin.

Originea lui Asachi.

(Fragment scos din: „George Asachi,” cuvânt rostit de V. A. Urechia, la inaugurarea statuei lui în 14/26 octombrie 1890.)

Și mai înainte de toate o întrebare, ce ne-am pus-o de multe ori, de câte ori adevărat ne-am întrebat despre locul de naștere al lui G. Asachi: prin ce minune, în micul și abia cunoscutul orașel Herța, se găsește, la finea secolului al XVIII-lea, un preot, cult și învățat ca Leon Asachi, dela care avem câteva prețioase scrieri tipărite?¹

Nu ignorăm mișcarea culturală din ultima jumătate al secolului XVIII-lea; cunoștem rezultatele dobândite de Academia elenă din Iași; este știut ce datorește limba și liter. română lui Iacov Stamati; am publicat însuși o monografie despre școala din mănăstirea Putna, despre profesorele ei și inspectorul general al școlilor moldovene archimandritul Măzereanu; dar aflarea în Herța a unui preot ca Leon Asachi ar fi rămas pentru noi un fenomen greu de explicat, decât, în ultimele zile, nu primiam dela D. Erinov, fost primar al Herței, niște informațiuni cu totul neașteptate despre adevărata origine a familiei Asachi. La 1881 trimisei ca ministru al cultelor și al instr. publice, primăriei de Herța, un bun portret al lui G. Asachi, cu indemnarea să-l așeze în sala ei de ședințe, ca o iconă mult scumpă orașului. Tot în acea epocă, la Iași, mai mulți profesori universitari se adunară sub președința P. S. mitropolit și constituiră comitetul care își propuse a aduna subscrierea națională pentru ridicarea statuei de față.

D. Erinov amintindu-și de respectul și iubirea pentru G. Asachi, îmi trimite de curând o scrisoare, din care dator sunt a reproduce cele următoare, în care arată, că nu din Basarabia se trage némul Asachi ci de aiurea.²

»Aprópe un secol și jumătate în urmă, fiind turburare mare în Ardeal, un tânăr cu numele Nicolai, fiu al unui preot din satul Téca dela Biserica-Albă, după ce vedu părinții sei, un frate mai mare și doue surori măcelăriți de turci, a trecut în Moldova, scăpând singur numai cu un cal și o păreche desagi cu cărți bisericăști și s'a oprit în satul Târnauca, distanță de 15 minute de térgul Herța. Acolo s'a căsătorit cu o fiică a unui preot și după ce s'a proțit și el, cu concursul țeranilor și al proprietarului, a fondat o bisericuță de lemn cu patronul sfântului Nicolai, care există și astăzi în cotuna Popenii, comuna Târnauca.

Preotul Nicolai Ardelénu a avut numai doi copii: un băet și o fată. Pe când fata avea 18 ani, într'o zi spălă pe rufe la përu, un străin călare trecând pe pod și vedënd fata care era de o frumuseță rară, se oprí, descălică și se adresă la fată:

— Fetiță dragă! — decât nu ți-i cu supërare, te rog dá-mi puțină apă să béu, sânt foarte obosit de călătorie.

— Noi nu ne supërăm, ba chiar ne credem foarte fericiți când Dumneșeu ne trimite pe câte un străin, ca să-l ospetăm: mai ales tata, care și el îi străin;

cred că dta după vorbă, care sémená cu a tatei, trebuie să fii străin, nu-i așa?

— Ba da, fetiță dragă. Dar cine este tatăl dtaei și din care parte a lumii a venit pe aceste locuri?

— Hei! Tata este preot aici în sat, nu stăm departe, uită-te colo în casa cea cu streșina umbrósă, lângă biserică; — tata de loc e din Ardeal. Când Turcii au tăiat pe părinții lui, pe frate-sau și surorile, a fugit în Moldova, și de acea când vede vre un străin, i se umple ochii de lacrimi și nu-i dá drumul neospetă și negăzduit bine. Mie și lui badea Alesandru ne spune, ori că de câte ori vom vedé vre-un străin, să-l postim în gazdă la noi. Ești obosit și decât vrei, du-te și dta la noi, tata o să fie tare mulțamit a te avé ópele noastre.

— Bine, respunse străinul, me duc.

Preotul Nicolai Ardelénu, primí cu mare mulțumire pe străin, și după ce străinul se recomandă că se numește Lazár Asachi, român Transilvânian, și că în urma unor turburări mari, a fost silit a părăsi patria și a trece în Moldova, până când se vor liniști lucrurile, — preotul îl rugă să rămăe la gazdă câteva zile până se va odihni, atât el cât și calul, care era cu totul obosit.

A doua zi fiind duminică, preotul se sculă diminéță și plecă la biserică, acompaniat de ópele seu care a luat rolul de cântăreț. După terminarea slujbei s'au întors acasă. Pe drum preotul se adresă către ópe:

— Tinere, da știi că tare frumos cântă și cunoșci chiar rënduela bisericii în totă regula, nu cumva ești fecior de preot?

— Nu părinte, răspunde străinul, dar am învățat pentru a me face preot și decât în adevér îți place cum cânt, nu ai decât să me iai de ginere, că și mie îmi place copila sântiei tale.

Peste trei zile devení ginere; peste șese luni preot și peste noue luni căpétă un copil, căruia îi dete numele de George, a căruia biografie o cunoșcem.

Étă adevărata origină a lui George Asachi.

Preotul Lazár Asachi, se strămulă apoi cu familia în Rusia, se înrolă în armata rusescă ca preot de polc, luă parte la câteva resboie ce avură Rușii cu Turcii, căpétă mai multe decorații și în urmă vení în Moldova, unde i se creă un post de »Ober Protopop« și după ce a rămas veduv se călugări și primí rangul de arhimandrit Leon Asachi.

Cât privește despre Alesandru fiul preotului Nicolai Ardelénu cumnatul lui Lazár Asachi, după mórtea părintelui seu, s'a făcut preot în locul lui. El a fost părintele maicii mele și el de multe ori îmi istorisí originea familiei Asachi.

Originea familiei Asachi am aflat-o atât dela buníc și dela maică-mea, cât și chiar din gura nemuritorului George Asachi, care câte-odată vení în timpul vacanței la părinții mei.

Ei, așa înțelegem! Preotul Leon Asachi, era așa dar ardelean. Ca și G. Lazár (ce coincidență curiosă: cel dintei Asachi venit în Moldova din Ardeal se numíă tot Lazár înainte de călugărire!) Leon Asachi aducea în Moldova cultura națională redeștep-tată în Ardeal de marii bărbați ai némului românesc, de luceferii neinserați cum îi numíă Eliade, cari strălucesc pe cerul națiunei la finea secolului al XVIII-lea. Nu este o imputinare pentru noi moldovenii de a recunoșce și la această solemnitate ce le datorim fraților noștri din Ardeal. Ne vor datorí, la rëndul lor, amăritii noștri consăngeni, destule alte beneficii, de vom șci să ne facem deplină datoria către ei, către națiunea română!

¹ Veđi: „Jucăria norocului séu istorisirea pentru principul Mencicof, care pe urma lui Petru cel mare a fost slăvit în Europa, traducere... pe pré cucernicul protoereu a totă Moldova Lazár Asachi în orașul Iași la anul 1816.”

² D. Calmuský scrie că familia Asachi era din Basarabia. Pag. 6 a conferinței sale din 1887 Bérlad

B o n b ó n e.

Un candidat nu putea răspunde nimic din grecește.

— Cunoști vr'un autor grec? îi dăse 'n sfârșit examenul; ce dăci, spre exemplu, despre Omer?

— Omer pașa? Știu că...

Tablou și ris general.

*

Zoe: Deună-ți te-am văzut pe stradă cu un tiner frumos. Ți-i adorator?

Aurora: A fost.

Zoe: A devenit necredincios?

Aurora: Ba. M'a luat de nevastă.

*

Mătușa: Te povățuesc, draga mea, să nu te duci astăzi la teatru; — am văzut piesa ce se joacă și m'a revoltat.

Nepoța: Fii sigură, tușică dragă, că n'am să me las nici eu mai pe jos; am să me revoltiez și eu.

R e n t ó r c e r e a m a u r u l u i .

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Vieta familiară a maurilor mai fidel a păstrat timbrul străvechiu al obiceiurilor casnice mohamedane, atât în familiile bogate, cât și în cele de rang înalt; pe când în Egipt și în Turcia, atingerea cu europenii a schimbat foarte vizibil moravurile și obiceiurile bătrâne. Capul unei familii maurize bogate, care conform stării sale materiale, e 'mpresurat d'un harem mare și d'un cârd de sclavi, e un adevărat patriarc domnesc, a cărui demnitate casnică o întimpină cu umilități și cu servicii devotate.

Ilustrațiunea din nr. prezintă înfățișează un cap de trib mauriz, care se rentorce acasă, în costumul seu alb pitoresc și intră în vestibulul pompos de stil mauriz al palatului seu. Sclavele ce petrec acolo, grăbesc să-i spele picioarele cu apă proaspătă din fântănele de acolo pe mosaicul de marmură; și până când una vârsă apa din un blid mare de aramă, cealaltă așteaptă c'un al doile blid. El intinde surișend fetei mâna.

Din partea opusă a vestibulului vine să-l intimpine una dintre soții, pe când lângă ea doica neagră imbrătoșează cu stimă pe un băiașel al aceluia, băiatul asemenea privește cu frică și stimă la părintele seu.

L i t e r a t ū r ă ș i a r t e .

Șoiri literare. *Dl N. G. Radulescu-Niger*, bine cunoscut și din colónele foii noastre, va scóte la sfârșitul lui decembrie în București primul volum din scrierile sale. — *Dl Th. D. Speranția* va publica cursul seu de »Istoria teatrului« ținut la universitatea din București. — *Dl N. Iorga*, publicist și profesor la București, a plecat la Paris, unde va sta mai mult timp, spre a face studii asupra istoriei; totodată va colabora la »Grande Enciclopédie du XIX siècle« pentru partea română. — *Dl At. M. Marienescu* a cetit în Societatea etnografică maghiară din Budapesta un studiu despre »Jertfele la Români.«

Statua lui Asachi, scrie »Drapelul« e destul de bine executată, afară dór de óre-care erori la figură care fac să nu pré sémene lui Asachi. Piedestalul inse e cum nu se póte mai reu, așa încât din pricina micimei lui, statua în vecinătatea bisericii Trei-Ierarchi și a turnului înalt al clopotniței, pare mai mult o piétră funerară decât o statuă. Să sperăm inse, că acest

mare defect, pe care de altmintrelea toți l'au observat, va fi înlăturat cât mai fără întârziere, astfel că la anul, când se va face făgăduitul pelerinagiu, statua va fi aședată pe un piedestal cel puțin de doue ori mai înalt decât cest actual și lucrat decă nu din marmură, cel puțin din o piétră bună, solidă.

Scrierile lui Aleosandri cari se află complectamente epuizate se vor retipări într'o ediție nouă. S'a găsit un caet cu 60 de poesii cu totul inedite, precum și câteva nuvele și unele fragmente de drame, comedii etc. Póte se vor da publicității.

Scrierile lui Creangă. În curénd va apăre la Iași al doilea volum din scrierile lui Creangă; va conține: Amintiri din copilărie, anecdote, gândiri, poesii și câteva fragmente pe cari autorul nu apucă să le isprăvescă. Volumul va fi împodobit cu 7 tablouri câmpenești, lucrate de cunoscutul pictor Theodor Bucliu din Iași.

Curierul mărcilor postale. La 15 decembrie 1890, va apăre în editura dlui I. M. Lazăr din Pitești, o foie philatelică intitulată: »Curierul Mărcilor Postale«, creat după cererea și stăruința mai multor colecționari de mărci din România, Transilvania, etc. »Curierul Mărcilor Postale« va apăre la 15 ale fiecărei luni și va cuprinde: I. Istoria tuturor țérilor din lume avénd ca ilustrație fiecare țérá în zincographie, fotografia suveranului domnitor. II. Geografia tuturor statelor din cele cincii continente cu hartele și marca fiecărei țéri, precum și statistica cea mai nouă. III. Descrierea și copiile mărcilor noi eșite în intervalul fiecărei luni. IV. Șcirile cele mai interesante relative la colecționarea mărcilor. V. Denunțarea falsificatorilor de mărci postale. VI. Corespondența pe dî. VII. Lotării lunare gratuite aranjate în mod alfabetic cu numere, avénd premii de valóre. VIII. Deslegări de șarade cu premii în mărci și albume.

Manual de Gramatică limbei române. Partea III: Sintactică pentru cursul inferior al școlélor secundare de M. Străjan, dr. în filosofie și profesor de limba română la cursul superior al liceului din Craiova, a apărut acolo. Ediția IV, ameliorată și întocmită după un nou metod. Prețul unui exemplar 2 lei 50 bani.

Călindar pe 1891. A apărut la Arad Călindarul pe anul 1891, ead de tipografia diecesei gr. or. române a Aradului. Afară de partea calendaristică, conține șematismul mitropoliei ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania și al diecesei Aradului; consemnarea tégurilor; tacsă de poștă. În partea literară găsim lucrări de: Augustin Hamsea, V. Alecsandri, I. Groșorean, Andrei Mureșan, D. Bolintinean, Gr. M. Alesandrescu, N. T. Orășan și alții. Prețul 30 cr.

Diare noue. *Bileardul*, revistă lunară pentru învêțarea jocului de bileard. — *Balcumul și Carpatul*, diar cotidian, pentru apêrarea intereselor Orientului. — *Felinarul*, diar republican, săptămânal. Tóte la București.

T e a t r u ș i m u s i c ă .

În memoria lui Aleosandri. La 14/26 octombrie s'a serbat în biserica St. Nicolae din Brașov parastas pentru Alecsandri. După miédăși s'a ținut în sala gimnasiului românesc o festivitate cu programul următor: 1, V. Alecsandri: »Cântecul gintei latine«, mus. de Marchetti, executat de corul institutului. 2, »V. Alecsandri«, discurs ocașional, rostit de dl A. Barseanu. 3, V. Alecsandri: a) »Stelele«, b) »Sequidilla«, mus. de G. Dima, cântate de dl Nicolau Popovici. 4, V. Alecsandri: Monologul lui Despot în scena temniții,

din poema dramatică »Despot Vodă«, declamațiune de dl V. Onițiu. 5, V. Alecsandri: »Hora Dobrogénă«, mus. de N. Popovici, cântată de corul bisericesc.

Drama reginei României. Foile din Viena dau interesante amănunte despre cercul literar ce a ținut regina României în trecerea sa pe la Viena. Au asistat la acest cerc literar cei mai vestiți artiști ai Burgtheatrelor. Astfel dnele Wolter, Hohenfels, dșora Agatha Bârsescu, apoi dnii Sonnenthal, Crastel și Levinsky. Dl Sonnenthal dându-și părerea asupra piesei »Manole« citită de regina, a adus elogii augustei autóre, și a făcut totdeauna unele observări, despre care regina a ținut: »Voi păstra în memorie aceste cuvinte de aur ale d-tale și me voi folosi de ele.« Inregistrând cercul literar ținut de regina, foile din Viena scriu mult și cu elogiuri despre Carmen Sylva, pe care o numesc popularisătoarea în limba germană a literaturii populare române.

Carmen Sylva a pus pe note mai multe poezii de ale lui August Bungart. Se remarcă mult »Cântecul morarului«, »La tors« și »In atelier.« Diaristica germană face mai multe observațiuni bine-voitóre operii musicale a reginei.

Corul vocal român din Biserica-albă va ține la 4/16 novembre sfințirea lirei sale. Programa solemnă. I. În sêra premergătóre sâmbătă 3/15 novembre la 7 $\frac{1}{2}$ ore: adunarea corurilor în »Burg.« — La 8 ore: serenadă, după terminare, comers în »Burg.« II. Duminecă în 4/16 novembre la 10 ore a. m. plecarea reuniunilor de cânt din localitățile Burgului la sfințirea lirei în biserica gr. or. română. III. La 1 oră d. a. banchet în sala din »Burg.« IV. La 8 ore sêra: concert. 1, Overture de L'Opera »Enlèvement du Serrail« de Mozart, executată de musica milit. a reg. de infanterie nr. 43. 2, »Waldeswacht«, cor bărbătesc de Emil Netzel, de reuninnea de cântări germană. 3, »Ej yuhem« de Slavjanski, cântată de reuniunea de cântări sêrbă. 4, »Das treue deutsche Herz« de Otto, executată de reuniunea de cântări a sodalilor. 5, »La malurile Prutului«, cor bărb. cu acompaniarea de piano, cântată de corul vocal român. 6, »Nóptea în păduri«, potpouri român de Schiepek, executat de musica militară a reg. de infanterie nr. 43. 7, »Êta điuva triumfală«, de Humpel, cu text ocașional, executată de reuniunile de cântări a germanilor, sêrbilor și a românilor. După aceste urmertză jocul.

Agata Bârsescu la Buoureșol. Cunoscutul director de teatru dl F. Dorn, după îndelungate preliminării, a obținut dela artista teatrului curței imperiale din Viena, dra Agata Bârsescu un angajament pentru 4 reprezentațiuni în sala Băilor Eforiei. Cu concursul acestei celebre artiste se vor reprezenta următórele insemnate piese: I sêra »des Meeres und der Liebe Wellen« de Grillparzer. II sêra »Eva« de Richard Voss. III sêra »Gyges und sein Ring« de Hebel. IV sêra »Alexandra« de Voss. Prima reprezentațiune va fi la 6/18 novembre.

Opera italiană, care jócă actualmentela Odessa, a cerut direcțiunei Teatrului Național din Bucureșci de a-i incuviința sala Teatrului pentru 20 de reprezentații, cu începerea dela 6 martie 1891. Direcțiunea i-a respuns că acceptă propunerea, inse reprezentațiile să începă la aprilie.

Biserica și școlă.

Șolri bisericeșol și șolare. Dl Ioan Papiu, noul protopresbiter al Sibiiului, a fost primit mercuri la 29 l. tr., când a sosit la Sibiu, de un public numeros, în al cărui frunte l'a salutat dl Parteniu Cosma — Dl Nicolae Popescu, profesor gimnasial în

Blaș, în vederea serviciului său de 20 ani, a fost numit viceprotopop onorar.

Consistoriul din Arad s'a intrunit joi la 25 octombrie v. (6 novembre n.) cu următorea ordine de đi: 1, Dispușețiuni pentru alegerea de deputați congresuali pe noul period de trei ani. — 2, Dispușețiuni pentru restaurarea corporațiunilor bisericeșci din diecesă, pe noul period de trei ani. — 3, Promulgarea concludului consistoriului mitropolitan, în afacerea alegerii de protopop în tractul B.-Comloșului. — 4, Alte obiecte, cari ar mai intra.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a studenților universitari români din Budapesta s'a constituit pentru anul școlar 1890/91 în următorul mod: Președinte: George Bogoevici, drd. jur.; vicepreședinte: T. N. Babeș student jur.; secretar At. Brădean, student med.; notari: Corneliu Jurca, stud. jur., Amos Gligor, stud. jur.; bibliotecar: Petru Pența, stud. jur.; cassar: Emilian Popescu, stud. fil.; controlor: Ioan Petrovici, stud. fil.; econom: Petru Anca, stud. jur. Comisiunea literară: Petru Anca, At. Brădean, Ioan Curița, Mihail Ciuta, At. Gava, Petru Huhian și Alex. Mihuța.

Stipendii din fundațiunea „Andronic.“ Consistoriul archidieceșan gr. or. din Sibiu publică concurs pentru confierea de stipendii și ajutóre din fundațiunea »Andronic« pe anul 1891. La aceste ajutóre pot concură: I. Invêțacei de ori-ce meserie. II. Sodali eliberați în decursul anului 1890 și III. sodali, cari petrecând cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor au dat doveđi despre desteritatea și hârnicia lor, pentru a se puté face măestri. Concurenții au să producă în general: 1, Carte de botez. 2, Atestat comunal despre averea proprie și a părinților. 3, Atestat familiar dela parocul locului despre familia părinților concurentului și, fiind și acesta căsătorit, și despre familia dênșului, în atestat având să se cuprindă și arătarea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecventertză școlă și câți se mai află la vre o meserie.

Ce e nou?

Hymen. Dl Ioan Vereșmorteian și dșora Rosalia Marincaș se vor cununa în 4/16 novembre în biserica gr. c. din Nireș. — Dl Nicolae Dobrota și dșora Elisabeta M. Stănilă își vor celebra cununia lor duminică, în 28 octombrie st. v. (9 novembre n.) în biserica gr. or. din Vale.

Flioa Iul Asachi, măritată Quinet, a adresat mitropolitului din Iași următorea scrisóre: »Paris 21 octombrie 1890, Rue de Tournon 16. Monseniore, Primesc cu o adâncă recunoșcință adresa oficială cu care me onorează Eminența Vostră și care me vesteșce de apropiata inaugurare a statuei ridicată spre amintire mult iubitelui meu tată. Acêsta este singura mângăere ce am de când am fost lovită de nenorocire. Acest act de dreptate și de recunoșcință me mișcă în adâncul inimei. Onóre comitetului! Onóre veneratului seu președinte, capul național al bisericii române, onóre României care slăveșce amintirea marelui patriot! Până acum, singura dragostea mea de fată, împreună cu Edgar Quinet, slăvise pe George Asachi, stabilind înaintea posterității neperitórele sale titluri. Dela 1812 până în điuva sa din urmă, novembre 1869, el n'a avut decăt un gând: regenerarea României. El și-a servit țera cu o desinteresare antică. El a introdus întêile elemente de civilizațiune în țera aceea unde străinul fanariot ștersese ori ce urmă de origine latină. El a desgropat limba română, el a introdus-o în invêțământ, el a mlădiat-o în literatură. El a fost cel dintêi profesor național, cel dintêi istoric, cel dintêi

poet. El este adevăratul înființator al instrucțiunii publice în Moldova. El a înființat cea dintâie gazetă, cea dintâie tipografie. Școli primare, academie, școli de fete, școli de arte și meserie, teatrul național, încercări de arte frumoase, stabilimente de utilitate publică, toate se datoresc cugetărilor și inițiativei lui George Asachi. În toate lucrările sale el a avut ca secretar unic pe fata sa. Dela vârsta de opt până în anul al douăzeci și patrulea ea a lucrat de dimineață până seara cu tatăl său, scriind sub dictarea lui. Operele, proiectele, cugetările lui toate au fost scrise de fata lui. Ea i-a consacrat toată tinerețea, până în ziua când devenind femeia lui Edgar Quinet, ea s'a consacrat bărbatului ei, după cum cerea legea și evanghelia, și amândoi au servit România. George Asachi, care a înzestrat școlile cu trei moșii câștigate prin un proces ținut cu cheltuiea lui în timp de douăzeci de ani, George Asachi care fără încetare a jertfit interesele sale personale și ale familiei pentru țară, a împins abnegarea până a întrebuița averea fetei sale la patrioticele sale lucrări (fabrică de hârtie, tipografie.) Ruina materială eră inevitabilă: fata sa a rămas fără nici o moștenire dela părinți, fără zestre, fără casă părintească. Decă amintesc toate aceste jertfe în această și însemnată, o fac ca să spun, că toată durerea este ștersă prin glorioasă răsplătă pe care România o dă tatălui meu, ridicându-i această statuă! Am citit cu lacrimile în ochi, lacrimi de întristare și de bucurie și de mândrie, programul serbătorii inaugurării și pe care Eminența Văstră a binevoit a mi-l trimite. Departe, voi urmă pas cu pas sieriul incununat cu flori, până la picioarele statuei. Înfirmă, bolnavă de atâția ani, mi-a fost cu neputință să merg în România! Aș fi murit pe drum! Dar gândul meu va fi acolo și de departe trimit Eminenței Văstre toată mulțumirea mea, o trimit și comitetului, și tuturor bunilor cetățeni care s'au onorat ei înșiși, onorând pe tatăl meu. Îndrăznească să rog pe Eminența Văstră să primescă cu bunăvoință omagiul recunoștinței și adăncii mele emoțiuni. Am onoare de a fi a Eminenței Văstre pré umilă servă. *Vedua Edgar Quinet* născută Asachi.

Statua lui Alecsandri. Din Iași primim șcirea, că în cursul săptămânei viitoare se va întruni comitetul de organizare pentru erigerea unei statui noi-tatului poet național. Comitetul are de gând să adreseze un apel către toți românii din țară și de dincoace de a veni în ajutorul acestei idei prin subscripțiuni.

Diariștii români. *Di Septimiu Albini*, fost redactor responsabil al ziarului »Tribuna«, sambăta trecută a început a-și îndeplini pedepșa de 6 luni în temnița de lângă tribunalul din Sibiu, pedepșa la care a fost condamnat de către tribunalul cu jurați din Cluș. — *Di I. V. Barcian*, prim colaborator al ziarului »Luminatorul«, la 10 l. c. își va împlini pedepșa de 6 luni și 50 de zile, pronunțată prin tribunalul cu jurați din Arad și la 11 l. c. se va rențorice la Timișoara din închisoarea de stat din Seghedin.

Reuniunea femeilor române din Brașov. Dăminele membre ale reuniunii femeilor române din loc, se invită prin această la adunarea generală ordinară, ce se va ține conform statutelor în 7/19 novembre a. c. în sala cea mare din edificiul școlilor. Brașov, 24 octombrie 1890. *Agneș Dușoi*, președintă. *Lazar Nastasi*, actuar.

Ateneul din Focșani. Ateneul din Focșani va reincepe seria conferințelor din acest an, duminică 11/23 novembre viitor. Vor fi două serie de conferințe. Prima serie va cuprinde următoarele conferințe: *Di St. C. Ión*, profesor de limba și literatura franceză la liceul din Focșani: tragedia antică cu cea modernă (duminică 11 novembre.) *Di V. Cireș*, profesor de limba și literatura română, despre cuvintele vechi

(duminică, 18 novembre.) *Di C. S. Lupu*, profesor de filosofie, va vorbi despre prejudeții (duminică, 25 novembre.) *Di doctor A. Lungu*, despre ochi (duminică, 2 decembrie.) *Di C. Gr. Gheorghiu*, magistrat, despre rolul filologiei față cu legile. *Dna Elisa C. Lupu*, profesora de științele fizico-naturale la școla secundară de fete, despre: fenomenele generale ale gravitațiunii (duminică, 16 decembrie.) A doua seriă de conferințe se va continua dela februarie înainte.

Școlii militare. Căpitanul de clasa I Nicolau Cena a fost numit maior (reg. de inf. nr. 31); căpitani cl. I la infanterie următorii căpitani de clasa a II-a: *Iosif Stoianel* (63), *Daniil Dobren* (63), *Stefan Velican* (29), *George Muntean* (33), *Blasiu Furmann* (47), *Ioan Lilescu* (5) și *Nicolae Ceușanu* (63); căpitani clasa a II-a locotenenții: *Mateiu Gjurjan* (12), *Martin Verclian* (26) și *Silviu de Herbay*; locotenenți sublocotenenții: *Theodat Cernăuțan* (41) și *Antoni Pelican* (89); sublocotenenți cadeții aspiranți de oficeri: *Dimitrie Florian* (31), *Ioan Herlea* (51), *Daniil Alghia* (83.) La vânători a fost numit sublocotenent cadetul aspirant *Ovidiu Făgărășan* (28.) La artilerie locotenentul *Basiliu Popa* e numit căpitan clasa a II-a. *H. Racotă*, practicant la oficiul de aprovizionare este numit accesist. — *Maiorul-auditor Ioan Mihăltanu* a fost transferat dela tribunalul de garnisonă din Alba-Regală la tribunalul de garnisonă din Timișoara.

Oglinda lumii.

Artistul Gabrielelescu în pericol. Ilustrul nostru artist *I. Gabriulescu* eră să fie victima unui naufragiu. Mergând spre Lisabona, pe un vapor de marfă, din cauza unei cețe gróse, vasul s'a lovit de o stâncă, cufundându-se în mare. Din fericire ajutóre grabnice au venit la timp și artistul putu scăpa cu viața, perdând câteva culere pline cu diferite costume. Trebuie încă să se știe, că *I. Gabriulescu* este însoțit de unica sa copilă, o fetiță mică și dragălașă.

Românii la Paris. Ziarul parisian »le Temps« publică lista candidaților admiși la școla centrală de arte și manufacturi din Paris, în urma concursului din 1890. Printre cei 250 candidați admiși figurază și patru Români, ale căror nume ne grăbim cu plăcere a le înregistra însemnând în același timp numărul de ordine în care au fost admiși. Aceștia sânt: *Petrescu*, al 60-lea; *Vrăbiescu*, al 51-lea, *Constantinescu*, al 88-lea și *Toroceanu* al 113-lea.

Un principé perdut pe mare. Principéle *Ión de Austria*, care după cum se știe a părăsit curtea austriacă și s'a înrolat ca oficer de marină sub numele de *Ión Orth*, se scrie din Hamburg că a perit pe mare. Cel puțin așa se bănuiește, de ore ce vasul cu care el a plecat din Montevideo la Valparaiso, de și la mijlocul lunei trecute ar fi trebuit să sosescă înderēt în Europa, până în present nu se știe unde este, nici într'un port nu s'a zărit acest vas încărcat cu diferite substanțe chimice.

Contra cravatei militare. Un doctor din Edinburg a ținut zilele trecute o conferință în care a vorbit contra cravatei ce pörtă militarii. El a arătat, basându-se pe experiențe făcute timp îndelungat în armată, cum aceste cravate nu numai că enervază glandele dela gât, provocând astfel diferite bóle, dar adesea produc bóle mortale de creeri. Astfel cu ocașiunea resbelului din Crimeea fôrte mulți soldați englezi au murit din cauza cravatei ce purtau, cravate care pré strîngeau gâtul și opriau circulația sângelui. D'asemeni se bolnăvesc mulți soldați din armata franceză, tot din această cauză. Doctorul englez a mai arătat, că înainte de secolul XVII, pe când nu se

purtau cravate, bólele de cap și gât nu erau așa dese ca acum. Numai d'atunci încóci, de când mai ales femeile se strîngeau la gât pentru ca sângele să le rămână la cap și să fie astfe roșii în față și pe buze, bólele de gât și cap s'au sporit. Doctorul englez propune ca să nu se mai întrebuițeze actualele cravate militare care string gâtul și civilii să-și lase și ei gâtul liber.

Invențiune miraculoasă. »Figaro« din Paris vorbește despre o invențiune, ce decă în adevăr va succede a-o pune în aplicațiune, va produce mari surprinderi. E vorba despre un mecanism cu totul necunoscut până acum, cu ajutorul căruia locomotiva căii ferate va pute percurge pe oră o distanță de 400 kilometri. Acastă neasemănată invențiune va face posibilă călătoria din Paris la Petersburg în timp de 8 ciasuri.

Vera Sasuloi, cunoscuta nihilistă, după cum se scrie din Elveția, este grea bolnavă. Emigrații din Elveția au fost foarte trist impresionati de această șcire. Vera Sasulici este adevărata întemeietóre a nihilismului. Ea stă de mult în Elveția, unde în ultimul timp părú a fi pierdut speranța ca prin terorism să se pótă ajuta ceva și să se ușureze sórta rușilor. Ea a fost recunoscută ca șef a partidei tuturor social-democraților emigrați. În giurul ei s'au strins în totdeauna nihilistii, și numai în înțelegere cu ei s'au luat tóte măsurile și s'au hotărít mijlócele prin care să se ajute cu un pas înainte cauza social-democraților ruși.

Cu balonul la polul de Nord. Un aeronat, Besançon și un astronom, Hermiette, după cum se scrie din Paris, au luat hotărîrea să se ducă cu balonul la polul de Nord. Pe drum ei vor să facă mai multe studii, observări meteorologice. Vor mai ales să ia mai multe fotografii cari să se pótă folosi în școli. Balonul lor are un volum de 15,000 metri cubici, ér greutatea va fi de 16,500 kilograme, și va pute rezista unei presiuni de 1000 kilograme. Cu acest balon destul de mare vor merge și alte opt balóne mai mici, dintre cari patru sînt de 50 metri cubici și vor duce cu ele aparatele necesare studiului atmosferic. Celelalte patru balóne au volumul de 350 metri cubici și vor servi pentru a da hidrogen balonului cel mare. Cei doi invěțați duc cu dênșii hrană pentru o lună, duc apoi opt cai ș-o saniă. Acastă expedițiã cu balonul va costá 560,000 franci.

Felurimi.

Frumusețea ideală la femei. Luați: »Pêrul« femeilor din Gange; »Nasul« Grecóicelor; »Gura« Englezelor; »Fața« Germanelor; »Mijlocul« Georgienelor; »Picioarele« Chinezelor; »Dinții« Etiopenelor; »Brațele« Belgienelor; »Pulpele« Italiencelor; »Ochii« Spaniolelor; »Grația« Franceselor.

Salutul se face în diferite chipuri la popórele din celelalte continente. Astfel în Brasilia se dice »Até logo« (Mai pe urmă); locuitorii din insulele Saandwich întelnindu-se pe stradă séu aiurea dic »Aloha ve« (Te iubesc), ér cei de pe insula F.dji se intrébă: »Sa iandre« (Te-ai sculat?) Locuitorii din Noua Seelandă se intrébă: »Tenakoe« (Tu ești?) Arabii își dic: »Baid el bela alik (Reul să fugă de tine.) Negrii din Bucinan își dic: »Tumella« (Să-mi fii prieten), ér zula cafferii »Sacu bona« (Te-am vėđut.)

Mijloc pentru a recunoșoe aurul. Se întemplă adeseori ca cineva se aibă trebuință a se asigurá, decă un obiect óre-care este de aur séu nu. Étã un mijloc ușor ce se pótă întrebuiță de tótã lumea: Se

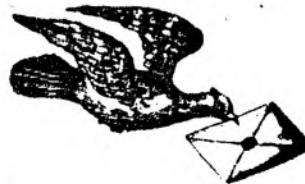
ia o cremene și se frécã obiectul de ea. Prin această frecare se produce pe cremene o dungă metalică. Se apropie de această dungă un chibrit cu pucioasă, aprins. Decã obiectul este de aur, dunga rămâne lucitóre, ér de nu, ea se înegreșce.

O dedicație oșitorilor noștri. După ce unii au recunoscut caracterul ómenilor după lungimea nasului séu a craniilor, acuma un altul se încercã a demonstra caracterul unui om după lungimea unghiilor. Și anume: Unghiile lungi însemnăzã imaginațiunea și poesia și amorul pentru arte. Decã sînt lungi și turțite, însemnăzã înțeleptiune, spirit. Lunge și scurte; mánie și bruschetă, opoziție și înderétnicie. Colorate: virtute, sănătate, fericire și curagiu. Tari și aspre: mánie, cruđime; cértã și ucigaș. Intórse: ipocrisie. Scurte și róse: prostie și strengărelă. Óre să fie așa? Fiecare să studieze unghiile sale.

Ghiata naturală și artificială. Vestitul fiziolog german, Heyroth, profesor la Berlin, a făcut acum de curénd analiza ghiatei naturale și artificiale. Resultatul cercetărilor sale este următorul. Microbii din apă nu pier nici după ce apa a înghețat, ba din contră, microbii chiar și cei mai periculoși, nu perd nici puterea de reproducțiune prin îngheț. În privința gheței artificiale, resultatul cercetării fiziologului german este și mai ingrigitor: ghiata artificială este mai rea decăt cea naturală. În ea continuă a trăi chiar și cei mai slabi microbi. De aceea serviciul sanitar superior, în urma avisului doctorului Heyrot, a oprit de a se fabrică ghiatã din altã apă decăt cea destilată, ér asupra tuturor ghietărilor s'a ordonat o supraveghere severă, de óre ce s'a aflat că cele mai multe bóle se propagă véra tocmai prin ghiatã ce se întrebuițéazã, fie ea naturală, fie artificială.

Consumația de tutun. După socotéla lui Crawford, pe fiecare an se consumă pe suprafața pământului 2240 milióne kilograme tutun, astfel că pentru fiecare om vine 1 chilogram și trei șferturi. Cel mai mult tutun se consumă în Neu Walles de sud, unde pentru fiecare suflet vine 7 kilograme. În Europa cel mai mult tutun se consumă în Belgia (2 și jumătate milióne chgr.) și Olanda (2 milióne chgr.) Cel mai mult tutun se consumă în Englitera, pe vremea lui Iacob I, când se găsiu lordi cari cheltuiau 400 funți sterlingi pe an pentru tutun, sumă pe care atunci puteai cumpérã o moșie.

Poșta redacțiunei.

Drei V. O Numerele cerute vi s'a trimis îndată.

Valeadeni. De aici vi s'au trimis tóte numerele. Scrieți-ne dar, care nu v'a sosit, ca să le suplinim la moment.

Ghismonda. Credem că veți găsi de tradus și ceva mai frumos și mai potrivit pentru fóia

noștră.

Blas Vom vedé, căci traduceri din limba aceea avem fórté multe.

Călindarul săptămânei.

Đia șept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. 23 după Rusalié	Ev. dela Luca c. 6 gl. 16, a inv. 1.	res	ap.
Duminecă	28 Mart. Terentie	9 Teodor	6 37 5 51
Luni	29 Mart. Anastasia	10 Landorf	6 38 5 49
Marți	30 Par. Zenovie	11 Martin	6 40 5 47
Mercuri	31 Apost. Stachie	12 Ionas	6 42 5 46
Joi	1 SS. Cosma și Damian	13 Stanislau	6 44 5 44
Vineri	2 Mart. Acindin	14 Levin	6 45 5 43
Sâmbătă	3 Mart. Achepsima	15 Leopold	6 46 5 41

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULOAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.